

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 927672/3

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב אליעזר איגרא, הרב אליהו הישיריק, הרב דוד דב לבנון

המערערים: אלמונים (קרובי המנוח פלוני ויורשיו לפי [צו הירושה הראשון](#))
(ע"י ב"כ עו"ד יוסף מנחם ועו"ד מיקו מנחם)

נגד

המשיב: פלמוני (בנו ויורשו של המנוח פלוני ע"פ צו ירושה מתוקן)

הנדון: גביית חיובים שנפסקו מכספי ערבות להוצאות משפט שהופקדה בהגשת הערעור

(מעמד פסק דין שהערעור שעליו נדחה, מעמד כספי ערבון שהופקדו בקופת ביה"ד,
תפקוד בית הדין – רשות שופטת – כרשות מבצעת)

החלטה

בפני בית הדין בקשת ב"כ המערערים להחזרת דמי העירבון שהופקדו בקופת הנהלת בתי הדין הרבניים בגין הגשת הערעור. לדבריו, משלא חויבו בהוצאות בגין הערעור בפסק הדין של בית הדין הגדול, שוב אין סיבה שבית הדין לא ישחרר את הכספים שמלכתחילה נועדו לכיסוי הוצאות משפט – אילו היו מחויבים בהן.

המשיב הגיש התנגדות להחזרת הכסף לידי המערערים.

לדבריו, [בפסה"ד של בית הדין האזורי נשוא הערעור](#) (אז היה המשיב במעמד של תובע והמערערים במעמד של נתבעים) חויבו המערערים – הנתבעים דאז – לשלם סך של עשרות אלפי שקלים לטובת התובע דאז – המשיב.

עקב הגשת ערעור המשיבים ובמענה לבקשתם, עיכב בית הדין הגדול את ביצוע כל ההחלטה נשואת הערעור לרבות חלק זה של ההחלטה העוסק בתשלום ההוצאות. כלומר: בפועל התשלום של המערערים – הנתבעים דאז – למשיב עוכב ע"י בית הדין הגדול עד לבירור הערעור שהגישו המערערים. משנדחה הערעור, מבוטל אוטומטית עיכוב הביצוע.

לדבריו, אם ישוחררו הכספים לידי המערערים, הוא – המשיב – לא יצליח לקבל את המגיע לו על פי דין. המשיב מבקש מבית הדין שלא לשחרר את הכספים, בגובה הסכום שחויבו המערערים בבית הדין האזורי על פי פסק הדין.

במענה לטענת ב"כ המערערים, עונה המשיב כי קופת בתי הדין קופה אחת היא ואף אם לא חויבו המערערים בבית הדין הגדול, הרי עדיין החיוב בהוצאות משפט שחייבם בית הדין קמא תקף ועומד ויש לחלט את הכספים לטובת ההוצאות שחויבו בהם המערערים בבית הדין קמא בפסק הדין שאושר בבית הדין הגדול.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הכרעה

לאחר העיון נראה לנו לדחות את בקשת המערערים, ולקבל את התנגדות המשיב להחזרה גורפת של הכספים. זאת מהנימוקים דלהלן.

לשם מתן הכרעה, נזקקים אנו לבירור שלוש נקודות:

1. מעמדו של פסק דין של בית דין אזורי שהוגש עליו ערעור לבית הדין הגדול לערעורים והערעור נדחה.

2. מעמדם של כספי ערבון שהופקדו בקופת בתי הדין הרבניים.

3. תפקוד בית הדין שהוא רשות שופטת, כרשות מבצעת.

מעמדו של פסק דין של בית דין אזורי שערעור שהוגש עליו נדחה

הגשתו של פסק דין שניתן בבית הדין האזורי לערעור בבית הדין הגדול, היא בעצם הגשה לשם קבלת אישור או לפסילה של אותו פסק דין, והעמדתו למבחן בפני ערכאת הערעור. אם הערעור מתקבל, הרי תוצאת המבחן היא שהחלטת הערכאה הראשונה נפסלה ובכך יש הוראה של ערכאת הערעור בגוף הדין שהיא הוראה הפוכה מבית הדין בערכאה הראשונה.

כפועל החלטת ערכאת ערעור של בתי המשפט – פירושה הוא כי יש בפנינו עתה פסיקה חדשה של ערכאת הערעור. כזה הוא הדבר גם אם ערכאת הערעור דוחה את הערעור ומאשרת את פסיקת הערכאה דלמטה: בכך הופכת החלטת שניתנה בערכאה הראשונה להחלטה והלכה של ערכאת הערעור. על פי כלל זה, הרי שבמקרה שלפנינו הופכת החלטת בית הדין האזורי – לרבות חלק זה של ההוראה המחייבת את המערערים בהוצאות – שאושרה בבית הדין הגדול, להחלטה של בית הדין הגדול עצמו.

משום כך, וודאי שיכול בית הדין הגדול לחלט את העירבון עבור הוצאות אלו.

מעמדם של כספי ערבון שהופקדו בקופת בתי הדין הרבניים

הבקשה שהעלה ב"כ המערערים נוגעת לכספי החייב שהופקדו כערבון בקופת הנהלת או מזכירות בתי הדין הרבניים. מן הבחינה המשפטית מעמד כספים אלו הוא של ממון בבעלות של החייב (בנדון זה – המערערים) ונמצא בפועל בידי צד ג', כאשר צד ג' במקרה זה הוא הנהלת או מזכירות בתי הדין הרבניים.

מעמדה של מזכירות בתי הדין הרבניים בעניין כספים אלו הוא ככל אדם זר שבידו הופקדו כספים בידי מי שהוכר כחייב לשלמם ושנפסק לגביו כך בפסק דין. בכל מקרה כזה שבו אין חולק כי ההגדרה הקניינית של הכספים הנמצאים בידי צד ג' הם בבעלותו של האדם שעל פי אותו פסק דין הוא ה"חייב", ואינם כלל כספים של אותו צד ג'.

במקרה שלפנינו, הכול מודים כי הכספים המופקדים בקופת הנהלת בתי הדין הרבניים אינם שייכים להנהלה אלא ל"חייב" עצמו. בכל מקרה כזה והדומה לו, כאשר מגיש הזוכה בקשה לתפיסת הכסף של החייב בפני הערכאה שקבעה את החיוב, הרי שהדבר בסמכות אותה ערכאה להחליט על תפיסת כספים אלו לטובת החייב.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לפיכך, היות שבית הדין הגדול אישר את פסק דינו של בית הדין האזורי וכך 'שחרר' פסק הדין שנתן בזמנו בית דין קמא לביצוע, והיות שבפני בית הדין הגדול בקשה לתפיסת אותם כספים, הרי שיש לקבל את בקשת המשיב שלא ליתן הוראה לשחרור הכספים לטובת המערערים אלא לחלט את הכספים, בגובה פסק הדין שנקבע, לטובת הזוכים על פי פסק הדין של בית דין קמא שאושר בבית הדין הגדול.

תפקוד בית הדין שהוא רשות שופטת כרשות מבצעת

על האפשרות שבית הדין יפעל גם כרשות מבצעת ניתן ללמוד בדרך של "היקש רעיוני" משני מקומות אחרים בחוק.

סעיף 7 לחוק בית המשפט לענייני משפחה, תשנ"ה – 1995, אומר כדלהלן:

הליכי ביצוע בתובענה לאיזון משאבים בין בני זוג או בתובענה לפירוק שיתוף בנכס של בני זוג [...] **יבוצעו על פי החלטת בית המשפט לענייני משפחה ובפיקוחו**, זולת אם הורה בית המשפט על ביצועם באמצעות לשכת ההוצאה לפועל. כן רשאי בית המשפט להורות על ביצוען בדרך אחרת הנראית לו יעילה וצודקת יותר בנסיבות העניין.

הנה כי כן, פרץ החוק עצמו את גדר הרשות השופטת שלכאורה תחמה את עיסוק ביהמ"ש לענייני פסיקה בלבד, והוא רואה כדבר ענייני את תפקודו של ביהמ"ש גם כרשות מבצעת ככל שהדבר נצרך, ענייני ומהווה תחליף של רשות ההוצאה לפועל. ההיקש בעניין זה הוא לרעיון הטמון בחוק הנ"ל האומר כי יכולה רשות שופטת גם לנקוט הליכי ביצוע של הרשות המבצעת. תוך הדגשה שבכך היא מחליפה וממלאת את תפקידה לשכת ההוצאה לפועל.

עוד נוסיף ונציין בדרך היקש רעיוני כזה את סעיף 7ד(א) מחוק בתי דין, האומר כדלהלן:

בית דין, כשהוא דן בעניין שבשיפוטו, רשאי למנות כונס נכסים על נכס מסוים של נתבע, אם הוכח להנחת דעתו כי קיימות ראיות מהימנות לכאורה התומכות בעילת התובענה וכי קיים צורך מיוחד במינוי הכונס **לשם ביצוע פסק הדין, ולעניין זה יחולו**, בכפוף להוראות סעיף זה, הוראות סעיפים 53 עד 57 ו'60 לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז – 1967 [...]

גם במקרה זה קבע המחוקק כי בית הדין יתפקד ככובע של רשות ההוצאה לפועל ולא יהיה מצומצם ומתוחם רק לענייני הפסיקה המשפטית.

הדברים הנ"ל נכונים בכפליים לעניין חילוט על ידי בית הדין, של ממונו של מי שחויב בבית הדין בתשלום, והנמצא בידי בית הדין או בידי מזכירות בית הדין.

הבאנו אסמכתאות אלו, אף שאין הדברים דומים לחלוטין, שכן מכל מקום הם מצביעים בבירור על ראיית המחוקק את תפקידם של בתי המשפט ובתי הדין מעבר לתחום הפסיקה בלבד. מאידך גיסא, אף שהדברים נראים פשוטים ונכונים מצד עצמם, מצאנו מקום להסתייע בדברי החוק עצמו.

פירוט לביצוע

פירוט הסכומים המצטברים בהם חויבו המערערים – הנתבעים בפסק הדין שנתן בית דין קמא – הם כדלהלן:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

1. על פי סעיף ה': סך של 10,000 ש"ח הוצאות חוות דעת, לידי הרב בירנבוים.
2. על פי סעיף ז': כל אחד מהנתבעים חויב בסך של 5,000 ש"ח הוצאות משפט לידי התובע. ההוראה מכוונת לשבעה נתבעים. דהיינו, על פי סעיף ז' סך של 35,000 ש"ח.
3. על פי סעיף ח': כל אחד מהנתבעים חויב בסך של 3,000 ש"ח הוצאות משפט לקופת המדינה. ההוראה מכוונת לשבעה נתבעים. דהיינו, על פי סעיף ח' סך של 21,000 ש"ח.
4. על פי סעיף ו': חויבו הנתבעים בתשלום לידי המשיב-התובע את סכום ההוצאות הנסיעה ששילם לרב בירנבוים. לא ננקב סכום, אך בהערכה סבירה המדובר על סכום של 5,000–6,000 ש"ח.

חיבור של כל הסכומים הנ"ל מביא לתוצאה של 71,000 ש"ח .

החלטה

על פי האמור מוחלט:

כספי העירבון שהפקידו המערערים בסך 100,000 ש"ח ישוחררו לטובת הזוכים כדלהלן:

1. סכום של 40,000 ש"ח לידי המשיב מר [פלמוני].
  2. סכום של 10,000 ש"ח לידי הרב בירנבוים.
  3. סכום של 21,000 ש"ח לקופת המדינה.
  4. היתרה בסך 29,000 ש"ח תוחזר למערערים.
- מותר לפרסם החלטה זו בהשמטת פרטים מזהים של הצדדים.

הרב אליהו הישיריק

מצטרפים לאמור.

הרב דוד דב לבנון

הרב אליעזר איגרא

נפסק כמפורט לעיל.

ניתן ביום כ"ח באדר התשע"ז (26.3.2017).

הרב דוד דב לבנון

הרב אליהו הישיריק

הרב אליעזר איגרא